

Высшая стратегия - это стратегия для вечного существования народа и страны, обеспечения их безопасности и процветания». [7]

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Балахонский В.В., Джегутанов Б.К. Глобализация и глобализм: сущностные основания дифференциации и перспективы развития. // Восточнославянские страны в эпоху глобализации: выбор путей развития: Материалы международной научной конференции/ Под ред. проф. Ч.С. Кирвеля. - Гродно: ГрГУ, 2003. С. 5.
2. Ватыль В.Н. Феномен глобализации: концепт анализа основных тенденций. // Восточнославянские страны в эпоху глобализации: выбор путей развития: Материалы международной научной конференции/ Под ред. проф. Ч.С. Кирвеля. - Гродно: ГрГУ, 2003. С.54.
3. Ватыль В.Н. Феномен глобализации: концепт анализа основных тенденций. // Восточнославянские страны в эпоху глобализации: выбор путей развития: Материалы международной научной конференции/ Под ред. проф. Ч.С. Кирвеля. - Гродно: ГрГУ, 2003. С.51-53.
4. Практика глобализации. Игры и правила новой эпохи. - М., 2000, с.16
5. Образование: сокрытое сокровище. - Париж. ЮНЕСКО. 1998.
6. Карл Кайзер. Как Интернет изменяет мировую политику // Deutschland № 3, 2001.
7. Вандам Е.А.. Геополитика и геостратегия /Заклуч. ст. И. Даниленко. - М.: Кучково поле, 2002, с.259-260.

Alina Borowska (Politechnika Bialostocka, Bialystock)

GLOBALIZACJA - WYZWANIE DLA SZKÓŁ WYŻSZYCH.

W społeczeństwach zachodzą głębokie i wszechstronne zmiany, które są wynikiem rewolucji technologicznej związanej z rozwojem nowych, wydajnych i tanich technologii, zwłaszcza dotyczących przetwarzania i przesyłania informacji. Badacze nazywają nowe czasy Społeczeństwem Wiedzy (P.F. Drucker) [3], Społeczeństwem Sieciowym (M. Castells) [9], lub Erą Świadomości Systemowej (D. Tapscott) [12] oraz Erą Suwerenności Osobistej (Ch. Handy). [7] Najważniejsze skutki tych zmian, to między innymi: wzrost znaczenia wiedzy i talentu, powstawanie społeczeństwa sieciowego, globalizacja, zwiększenie wolności i niezależności człowieka oraz możliwość samodzielnego kształtowania swego życia, jak również nowe możliwości w zakresie uczenia się i nauczania.

W Społeczeństwie Wiedzy [3] podstawowym zasobem ekonomicznym staje się wiedza: wartość jest tworzona przez innowacje i produktywność, które są zastosowaniem wiedzy w pracy. Dlatego o najbliższej przyszłości ekonomicznej i politycznej świata zadecyduje siła umysłu ludzkiego, a nie siła maszyn, zadecyduje to, co niematerialne, coś, co nie zależy od zasobów danego kraju ani od jego położenia geograficznego i politycznego czy historii, lecz to, co jest w ludzkich umysłach. Właśnie to będzie siła jednostki, grupy i narodu, dzięki której kraje rozwijające się mogą ominąć etap uprzemysłowienia i wkroczyć wprost w erę informacji i innowacji.

Szczególna rola edukacji na poziomie wyższym w społeczeństwie wiedzy wynika z faktu, że szkoły wyższe instytucje jako najbardziej „wiedzołżone” i „talentochłonne” będą miały największy udział w wytwarzaniu dobrobytu dzięki wykorzystaniu wiedzy oraz jej przekazywaniu i pomnażaniu.

Era Świadomości Systemowej [12, s. 11-12] jest erą możliwości. Jest okresem upowszechnienia relacji międzyludzkich za pośrednictwem technologii i epoką ludzi, którzy za pośrednictwem połączeń sieciowych otrzymują możliwość wymiany wiedzy, wzajemnego z niej korzystania oraz poszerzania, umiejętności rozwijania i twórczego myślenia na rzecz wzrostu zamożności i rozwoju ludzkości. Jest epoką zespolenia wszelkiej ludzkiej myśli i nowatorstwa, jest erą wielkich nadziei i niewyobrażalnych możliwości. „Życiową arterią wieku informacji jest komunikacja”. [10, s. 42] Stąd podstawowymi kompetencjami w nowej erze stają się umiejętności komunikowania się między ludźmi. Społeczeństwo Sieciowe wymaga nowego rodzaju edukacji, którą Manuel Castells [9] określa mianem „zdolności samoprogramowania” i adaptacji.

W Erze Suwerenności Osobistej ludzie nie podlegają już zawłaszczeniu, natomiast w miarę zanikania wszystkich tradycyjnych struktur stają się zmuszeni do ponoszenia odpowiedzialności za siebie i to w większej skali niż kiedykolwiek przedtem. Dlatego jak mówi Handy: „Jesteśmy skazani na wolność”. [7, s. 12]

Zdaniem wielu prognostów przyszłe organizacje zatrudnią tylko 20 procent pracowników, pozostali będą musieli działać na własny rachunek. Handy pisze: „Większość ludzi będzie musiała znaleźć sobie miejsce pracy poza organizacją, oferując swój czas i usługi w charakterze osób pracujących na własny rachunek, osób zatrudnionych na pół etatu czy pracowników tymczasowych”. [8, s. 47]

Zmiany w świecie wpływają również na radykalne zmiany w organizacjach, które stają się globalne, wirtualne, zmieniają swoją strukturę oraz metody kierowania. Uznanie kapitału intelektualnego za najważniejszy składnik majątku organizacji wiedzy oraz powszechny dostęp do informacji, powoduje wszechstronne konsekwencje, co oznacza, że:

- nowoczesna organizacja staje się organizacją równych sobie współpracowników i współtowarzyszy pracy czyli wyposażonych w wiedzę specjalistów [3, s. 51];
- zmienia się struktura organizacji: ze stabilnej struktury opartej na prawie własności zmienia się w wirtualną, tymczasową, powstającą *ad hoc*, a piramida hierarchicznych zależności zamienia się w płaską sieć współzależnych elementów;
- zmianie ulegają metody kierowania ludźmi, ponieważ sposoby, które były właściwe do kierowania pracą opartą na sile mięśni, nie są skuteczne w przypadku pracy opartej na wykorzystaniu wiedzy i intelektu pracowników wiedzy.

Tak zwane zarządzanie zasobami ludzkimi, oparte na nadzorze, kontroli i manipulacji, którego efektem jest hamowanie i blokowanie tego, co jest najistotniejsze w gospodarce opartej na wiedzy i informacji czyli nieskrępowanego użycia niezależnych umysłów, musi być zastąpione przez inną

formę. Kierowanie pracownikami wiedzy wymaga przewodzenia i inspirowania, albowiem:

- w związku z likwidacją hierarchii organizacyjnej zmieniają się role i funkcje średniego szczebla zarządzania, kierownik przekształca się z nadzorcy i kontrolera w opiekuna, mentora, nauczyciela, doradcę i przywódcę;
- zmieniają się również wartości w kulturze organizacji opartej na wiedzy; dominujące stają się wartości, które promują autonomię, innowacyjność, odpowiedzialność za siebie, poczucie własnej wartości, w odróżnieniu od tradycyjnych wartości, takich jak: posłuszeństwo, umiejętność przystosowania się i szacunek dla autorytetu;
- organizacja oparta na wiedzy to organizacja „ucząca się”, a to oznacza konieczność nieustannego zwiększania kapitału intelektualnego poprzez permanentne uczenie się jej pracowników.

Zmiany w organizacjach stwarzają nowe wymogi w stosunku do zasobów psychologicznych człowieka, który - jak nigdy dotąd - zdany jest na siebie w kreowaniu swej rzeczywistości, stąd szczególnego znaczenia nabiera osobowość jednostki. Badacze organizacji coraz częściej zwracają uwagę na emocje, poczucie własnej wartości, samorozwój człowieka oraz jego świadomość.

Pierre J. Everaet zwraca uwagę na rolę emocji w humanizacji życia zawodowego, które często pomijane lub lekceważone stanowią jego zdaniem kluczowy składnik recepty na sukces [5, s. 303]. Znaczenie emocjonalnej sprawności we wszystkich dziedzinach życia oraz konieczność i możliwość kształcenia emocji propaguje Daniel Goleman [6]. Natomiast współcześni badacze organizacji, tacy jak: Nataniel Branden [2] i Deepak Sethi [11, s. 259] odkrywają znaczenie poczucia własnej wartości dla podniesienia efektywności pracy. N. Branden stwierdza: [...] „Osiągnęliśmy taki punkt w historii, kiedy poczucie własnej wartości, które zawsze stanowiło niezwykle ważną potrzebę psychologiczną, stało się pilną potrzebą ekonomiczną - cechą nieodzowną dla umiejętności przystosowania się w coraz bardziej złożonym i prowokującym świecie” [2, s. 249].

O skutkach braku poczucia własnej wartości, w aspekcie wychowania do współpracy międzynarodowej pisze Edgar Faure, podkreślając znaczenie frustracji wynikających z poczucia niższej wartości człowieka, który zamyka się w kulturowym prowincjonalizmie oraz odmawia poznania i uznania odmiennych systemów wartości innych ludzi.

Nabiera to szczególnej wagi w perspektywie wejścia do międzynarodowych struktur (UE) oraz współpracy w globalnych organizacjach zatrudniających ludzi różnych kultur i religii o zupełnie odmiennych systemach wartości.

Peter F. Drucker, największy autorytet w dziedzinie zarządzania mówi, że obecnie nawet ludzie o bardzo skromnych zdolnościach będą musieli nauczyć się zarządzać sobą, wziąć na siebie odpowiedzialność wynikającą ze stosunków pracy oraz umieć odpowiedzieć na pytania: „kim jestem?”, „do czego należę?”, „jakie korzyści mogę przynieść firmie, w której jestem zatrudniony”? [4, s. 172]

Aby Era Świadomości Systemowej, zgodnie z prognozą D. Tapscotta, stała się „wiekiem bezprecedensowej zamożności, uczciwości, prawdziwej de-

mokracji i sprawiedliwości społecznej” [12, s. 12], niezbędne jest, aby równoległe do rozwoju technologii następował rozwój człowieka i zachodziły rewolucyjne zmiany w systemie, metodach i treściach kształcenia, ponieważ im wyższy jest rozwój cywilizacji, tym większą rolę zaczynają odgrywać czynniki kulturowe i psychologiczne wszystkich pracowników. Dlatego współcześni pedagodzy i organizatorzy oświaty są zgodni co do tego, że naczelnym celem wychowania jest kształcenie osobowości wszechstronnie rozwiniętej.

Wszelkie zmiany niosą zarówno możliwości, korzyści jak i zagrożenia. Zagrożeniem dla nowej ery jest to, że zmiany obejmują wszystkie organizacje, a nie tylko gospodarcze (biznesowe), wszystkich ludzi i wszystkie społeczności.

Zagrożenia nie tkwią ani w globalizacji ani w technologii, ale w ludziach, a dokładniej w rutynie modeli myślowych przez nich używanych. Zagrożeniem jest działanie człowieka nieprzystosowanego do gwałtownych zmian w świecie, pełnego uprzedzeń i lęków, o ograniczonych horyzontach, któremu brakuje podstawowych umiejętności społecznych niezbędnych do zaadaptowania się w ciągle zmieniającym się świecie, jak również do kształtowania tego świata.

Zmiany w świecie i w organizacjach są wyzwaniem dla edukacji, ponieważ ludziom są i będą potrzebne nowe umiejętności i kompetencje pozazawodowe - kompetencje na miarę nowego świata [1].

W erze wiedzy i informacji, globalizacji gospodarki i kultury, w epoce wzrastającej demokracji i wolności osobistej, jak również wzrastającej systemowej współzależności jednostek, grup i narodów, dotychczasowe kompetencje już nie wystarczają.

LITERATURA:

1. Borowska A., *Kształcenie dla przyszłości*, Wydawnictwo Akademickie Żak, - Warszawa 2002.
2. Branden N., *Poczucie własnej wartości w wieku informacji*, w: *Organizacja przyszłości*, red.: Hesselbein F., Goldsmith M., Beckhard R., Business Press, - Warszawa, 1998.
3. Drucker P.F., *Spoleczeństwo pokapitalistyczne*, WN PWN, - Warszawa, 1999.
4. Drucker P.F., *Zarządzanie w XXI wieku*, Wyd. Muza, S.A. - Warszawa, 2000.
5. Everaet P.J., *Emocje, tempo i synchronizacja w zarządzaniu ludźmi*, w: *Organizacja przyszłości*.
6. Goleman D., *Inteligencja emocjonalna*, Media Rodzina of Poznań, - Poznań, 1998.
7. Handy Ch., *Głód ducha*, Wydawnictwo Dolnośląskie, - Wrocław, 1999.
8. Handy Ch., *Wiek przewyższonego rozumu*, Business Press, Warszawa, 1998.
9. Król J., *Kronikarz ery informacji*, *Magazyn internetowy www*, nr11, rok 2001.

* Spoleczeństwa stają się wzajemnie zależne od siebie we wszystkich aspektach życia politycznego,

ekonomicznego, kulturalnego, zas zakres ich wzajemnych zależności staje się globalny

Patrz: P Sztompka, *The Sociology of Social Change*, Blackwell, Oxford Cambridge, 1994, s. 86.

10. Naisbitt J., *Megatrendy*, Zysk i S-ka, - Poznań, 1997.
11. Sethi D., *Siedem zasad poczucia własnej wartości*, w: *Organizacja przyszłości*,
12. Tapscott D., *Gospodarka cyfrowa. Nadzieje i niepokoje Ery Świadomości Systemowej*, Business Press, - Warszawa, 1998.

Люкевіч У.П. (БрДУ, Брэст)

СУЧАСНЫ СПОРТ: НАЦЫЯНАЛІЗАЦЫЯ ЦІ ГЛАБАЛІЗАЦЫЯ

Нацыянальныя пачуцці з'яўляюцца адной з магутнейшых, калі не самай магутнай сацыяльнай сістэмай перакананняў. Іх дзейнасць захавалася да нашага часу. Гэта становіцца зразумела з гісторыі народаў, дзяржаваў і нацыяў, якія ўтварыліся пасля распаду сучасных імперыяў. Пры дапамозе рэтраспектыўнай назвы "век нацыяналізму" абазначаецца эпоха еўрапейскай гісторыі з часу Французскай рэвалюцыі, калі "нацыя" пачала разглядацца як істотны крытэры ўладкавання дзяржавы. "Нацыя" не толькі семантычна блізкая да "народа", але і да "расы", "класа", якія таксама маюць у сабе прыкметы ідэнтычнасці адначасова адмежаванасці людскіх групаў паміж сабой і ў дачыненні да другіх супольнасцяў [8]. Таму ў цэлым нацыяналізм, з аднаго боку, абазначае ідэалогію інтэграцыі, а з другога, - часта агрэсіўную ідэалогію наяўнасці як знешніх, так і ўнутраных ворагаў. Тое самае датычыцца і патрыятызму, паняцця, якое хутчэй вызначае сацыяльна-эмацыянальнае вымярэнне "любаві да Бацькаўшчыны" і часта ўжываецца дзеля больш дакладнай адметнасці ад паняцця "нацыяналізм" [12].

Такім чынам, нацыяналізм характарызуе як гістарычна-палітычныя працэсы "утварэння нацыяў", так і сацыяльна-культуральную ідэалогію ўзаемнай прыналежнасці і размежавання групаў людзей, народаў, дзяржаваў і нацыяў на грунце такіх прыкметаў, як агульная мова, гаспадарка, тэрыторыя "і разнавіднасць псіхічнай існасці, якая праяўляецца ў агульнасці культуры", як вызначыў І.Сталін у сваёй знакамітай дэфініцыі "нацыя". Н.Эліяс [6] гаворыць пра пачуццё "мы" і "звычай", якія спецыфічным спосабам сфармавалі нацыі як людскія супольнасці. Пры гэтым вырашальнае значэнне мае пытанне пра адрозненне мыслення, дзеянняў і ўспрымання з боку, скажам, беларусаў у дачыненні да французаў, палякаў, італьянцаў і г.д.

Генэзіс фізічнай культуры і спорту прыпадае менавіта на "век нацыяналізму". Разнастайныя працэсы ўтварэння нацыяў адбываюцца не толькі на сучасным развіцці спорту, але і яны самі таксама ўнеслі свой спецыфічны ўклад ва ўтварэнне нацыяў. Больш за тое, спорту прыпісваюцца як ідэнтыфікацыйна-заснавальныя (напрыклад, камандны дух), так і адмежавальныя і агрэсіўныя (напрыклад, у дачыненні да саперніка на спаборніцтвах) сацыяльныя і палітычныя значэнні і функцыі [7].

Згодна з Д.Лангэвішэ [13], працэс утварэння нацыяў XIX стагоддзі працякаў на палітычным, гаспадарчым і сацыякультуральным узроўні. Пры гэтым, фізічную культуру і спорт трэба змяшчаць пераважна на сацыякультуральны пазём, нават калі гімнастыка ці рух сокалаў ва